

Teza: odstąpienie od wymierzenia kary w przypadku przekroczenia granic obrony koniecznej.

Rejestrowanie wizerunku obwinionego bez jego zgody nie uzasadniało naruszenia nietykalności cielesnej pokrzywdzonej, polegającego na łapaniu jej za rękę. Należało jednak wziąć pod uwagę prowokacyjne zachowanie pokrzywdzonej oraz podjęcie przez obwinionego obrony koniecznej z przekroczeniem jej granic. Wobec powyższego, Wyższy Sąd Dyscyplinarny, działając na podstawie art. 25§1 kodeksu karnego w związku z art. 74¹ pkt. 2 ustawy o radcach prawnych, odstąpił od wymierzenia kary.

Sygn. akt WO-148/20

ORZECZENIE

z dnia 18 marca 2021 r.

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie:
Przewodniczący: S WSD Michał Łukasik**

Sędziowie : S WSD Piotr Karwat - sprawozdawca

S WSD Marta Stryjek Protokolant: Adam Wolan

Obwinionego bez

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2021 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy radcy prawnego K. D., wpisanego na listę radców prawnych OIRP w W. pod numerem (...)

obwinionego na podstawie art. 64 ust. 1 pkt 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu z dnia 22 listopada 2014 r. o to, że:

1.

w stosunku do pokrzywdzonej A. W., 19 grudnia 2016 r. w L., w czasie wykonywania prac przez elektryków na rzecz pokrzywdzonych uszkodził mienie należące do elektryków poprzez rozrzuconie ich narzędzi, ponadto, po zorientowaniu się, iż zdarzenie to jest nagrywane telefonem komórkowym przez pokrzywdzoną A. W., naruszył nietykalność cielesną pokrzywdzonej chwytając ją za rękę;

2.

w stosunku do pokrzywdzonej E. W., w bliżej nieustalonym czasie, w L., znieważył ją słowami powszechnie określanymi jako obraźliwe, tj. „jesteś bękartem” i „wypierdalaj, idź sobie szukać ojca”;

3.

w stosunku do pokrzywdzonego P. W., w bliżej nieustalonym czasie, w L., dwukrotnie próbował zaatakować pokrzywdzonego,

z powodu odwołania obrońcy obwinionego od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. z 4 czerwca 2018 r., sygn. akt: OSD 1/2018

orzeka:

1.

zmienia zaskarżone orzeczenie w taki sposób, że w pkt I odstępuje od wymierzenia obwinionemu kary dyscyplinarnej, w pkt IV słowa: „wymierza obwinionemu K. D. opłatę na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w W.” zastępuje słowami: „zasądza od obwinionego K. D. na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego” oraz obniża zasądzone koszty do wysokości 1.500,00 zł. (słownie: jeden tysiąc pięćset złotych);

2.

utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie w pozostałym zakresie, będącym przedmiotem zaskarżenia;

zasądza od obwinionego koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej wysokości 1.200,00 (słownie: jeden tysiąc dwieście) zł. płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w W..

Uzasadnienie

Wnioskiem o ukaranie z 10 stycznia 2018 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W., wniósł o ukaranie radcy prawnego K. D. zarzucając mu, popełnienie przewinień dyscyplinarnych określonych w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych („urp”) w zw. z art. 6 i art. 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego („kerp”), polegających na tym, że:

1.

w stosunku do pokrzywdzonej A. W., 19 grudnia 2016 r. w L., w czasie wykonywania prac przez elektryków na rzecz pokrzywdzonych uszkodził mienie należące do elektryków poprzez rozrzucenie ich narzędzi, ponadto, po zorientowaniu się, iż zdarzenie to jest nagrywane telefonem komórkowym przez pokrzywdzoną A. W., naruszył nietykalność cielesną pokrzywdzonej chwytając ją za rękę;

2.

w stosunku do pokrzywdzonej E. W., w bliżej nieustalonym czasie, w L., znieważył ją słowami powszechnie określanymi jako obraźliwe, tj. „jesteś bękartem” i „wypierdalaj, idź sobie szukać ojca”;

3.

w stosunku do pokrzywdzonego P. W., w bliżej nieustalonym czasie, w L., dwukrotnie próbował zaatakować pokrzywdzonego.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. („OSD”), analizując i oceniając w sprawie zebrany materiał dowodowy, nie znalazł podstaw by uznać za udowodnione popełnienie przez obwinionego zarzucanych mu czynów opisanych w pkt 2 i 3 i uniewinnił obwinionego w tym zakresie.

W zakresie zarzutu opisanego w pkt 1, na podstawie zebranego materiału dowodowego, a w szczególności zeznań pokrzywdzonej A. W., świadka P. D. oraz nagrania wideo wykonanego telefonem komórkowym przez A. W. OSD ustalił, że 19 grudnia 2016 r. w L., w czasie wykonywania na rzecz pokrzywdzonych prac przez elektryków na posesji przy ul. (...), obwiniony naruszył nietykalność cielesną pokrzywdzonej A. W. chwytając ją za rękę.

OSD, orzeczeniem z 4 czerwca 2018 r., uznał obwinionego za winnego tego, że w stosunku do pokrzywdzonej A. W., 19 grudnia 2016 r. w L., w czasie wykonywania prac przez elektryków na rzecz pokrzywdzonej, naruszył nietykalność cielesną pokrzywdzonej chwytając ją za rękę. Za ten czyn OSD wymierzył obwinionemu karę upomnienia oraz zasądził od niego kwotę 3 000 zł tytułem zryczałtowanych kosztów postępowania.

Obrońca obwinionego, w ustawowym terminie, wniósł odwołanie w zakresie pkt I i IV orzeczenia (tj. w zakresie, w jakim obwiniony został uznany za winnego i ukarany oraz w zakresie kosztów postępowania), w którym zarzucił:

- obrazę przepisów prawa materialnego przez wskazanie jako podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej art. 64 ust. 1 pkt 1 urp w zw. z art. 11 kerp bez wskazania punktu tego artykułu i błędne uznanie, że obwiniony naruszył nietykalność cielesną pokrzywdzonej, co stanowiło brak dbałości o godność zawodu radcy prawnego w życiu prywatnym,
- obrazę przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 217 § 2 kk wobec faktu wyzywającego zachowania pokrzywdzonej wobec obwinionego,
- obrazę przepisów prawa materialnego poprzez naruszenie art. 70⁶ ust. 3 urp w zw. z § 1 ust. 1 pkt 1 uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych poprzez obciążenie obwinionego kwotą kosztów postępowania w wysokości 3 tys. zł, co stanowi górną granicę zryczałtowanych kosztów postępowania, uzasadniając to czasem trwania postępowania przed sądem dyscyplinarnym, ilością przesłuchanych świadków oraz zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym,
- obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 5 § 2 kpk przez uznanie istniejących w sprawie wątpliwości co do okoliczności przypisanego obwinionemu czynu zostały uznane za obciążające go,
- obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 297 § 1 pkt 1 i pkt 4 kpk przez niedokonanie ustaleń, czy złapanie pokrzywdzonej za rękę przez obwinionego stanowi przestępstwo i spowodowało wyrządzenie jej jakiegokolwiek szkody,
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający (i) na błędnym ustaleniu, że obwiniony dopuścił się popełnienia zarzucanego mu czynu mimo, że jest to sprzeczne z ujawnionym w sprawie materiałem dowodowym, (ii) na błędnym uznaniu, że w sprawie nie występują wątpliwości co najmniej niedające się usunąć, które uzasadniają uniewinnienie obwinionego, (iii) błędne przyjęcie, że w sprawie brak jest podstaw do zastosowania wyłączenia odpowiedzialności na podstawie art. 26 § 1, § 2 i § 3 kk.

Obrońca obwinionego zażądał zmiany zaskarżonego orzeczenia w zaskarżonym zakresie poprzez uniewinnienie obwinionego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylecia orzeczenia w zaskarżonym zakresie i przekazania sprawy OSD do ponownego rozpoznania.

Pismem z 16 marca 2021 r. pokrzywdzona wniosła o oddalenie odwołania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Wyższy Sąd Dyscyplinarny („WSD”), rozpatrując sprawę w zakresie zaskarżenia, w pełni podziela i przyjmuje za własne ustalenia poczynione przez OSD. Dowody zgromadzone w postępowaniu nie pozostawiają wątpliwości co do trafności wszystkich poczynionych ustaleń.

WSD uznał odwołanie za częściowo zasadne, choć nie wszystkie zarzuty odwołania okazały się trafne.

Nie ulega wątpliwości, że radca prawny ma obowiązek dbać o godność zawodu nie tylko przy wykonywaniu czynności zawodowych, ale także w działalności publicznej i w życiu prywatnym (art. 11 ust. 1 kerp). Naruszeniem godności zawodu jest m.in. takie postępowanie radcy prawnego, które mogłoby zdyskredytować go w opinii publicznej lub podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego (art. 11 ust. 2 kerp). Powołanie się przez OSD na art. 11 kerp bez wskazywania konkretnej jednostki redakcyjnej tego przepisu jest uzasadnione tym, że na normę prawa materialnego zastosowaną przez OSD składa się zarówno ust. 1 jak i ust. 2 wskazanego artykułu, tj. jego całość. Art. 11 ust. 2 kerp doprecyzowuje, na czym może polegać naruszenie godności zawodu. Przypisany obwinionemu czyn, polegający na naruszeniu nietykalności cielesnej obwinionej, z całą pewnością może zarówno dyskredytować radcę prawnego w opinii publicznej jak i podważać zaufanie do zawodu radcy prawnego. Nikomu nie wolno naruszać nietykalności cielesnej drugiego człowieka. Nie jest to działanie akceptowalne ani prawnie, ani społecznie. Każdy, dopuszczając się takiego czynu, naraża się na wysoką dezaprobatę społeczną, tj. zdyskredytowanie w opinii publicznej. Jeżeli

obserwator takiego zdarzenia wie, że jego sprawca wykonuje zawód radcy prawnego, takie zachowanie sprawcy może budzić u obserwatora poczucie braku zaufania do grupy zawodowej, której reprezentantem jest sprawca. Należy pokreślić, że art. 11 kerp nie uzależnia uznania, że doszło do naruszenia godności zawodu od tego, czy badane zachowanie faktycznie zdyskredytowało radcę prawnego w opinii publicznej lub podważyło zaufanie do zawodu. Wystarczające dla stwierdzenia omawianego deliktu dyscyplinarnego jest zaistnienie ryzyka (możliwości) nastąpienia takich skutków. W realiach niniejszej sprawy taka możliwość ponad wszelką wątpliwość wystąpiła. Art. 11 ust. 1 kerp wyraźnie „rozszerza” obowiązek godnego zachowania się radcy prawnego na wszystkie sfery jego życia, w tym sferę prywatną. Nie zachodziła zatem, na potrzeby subsumcji dokonanej przez OSD, konieczność roztrząsania, czy ustalone w sprawie okoliczności stanowiły przejaw jego działalności zawodowej czy też nie.

Zarzut naruszenia art. 217 § 2 kk jest oczywiście bezzasadny z uwagi na brak możliwości zastosowania tego przepisu przy rozstrzygnięciu o odpowiedzialności dyscyplinarnej (art. 74¹ pkt 2 urp a contrario).

Bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 5 § 2 kpk. OSD ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów, które nie dają podstaw do jakichkolwiek wątpliwości co do przebiegu zdarzeń.

Zarzut naruszenia art. 297 § 1 pkt 1 i 4 kpk jest również bezzasadny a jego postawienie wynika z próby zastosowania tego przepisu wprost do postępowania dyscyplinarnego, podczas gdy w świetle art. 74¹ urp przepisy kpk mają odpowiednie zastosowanie. Skoro przepis kpk wymaga ustalenia w postępowaniu karnym, czy doszło do przestępstwa, odpowiednie zastosowanie tego przepisu w postępowaniu dyscyplinarnym oznacza, że organ prowadzący to postępowanie obowiązany jest ustalić, czy doszło do popełnienia deliktu dyscyplinarnego. Z obowiązku tego OSD z całą pewnością się wywiązał. Ustalenie natomiast, czy pokrzywdzony poniósł szkodę nie jest wymagane z punktu widzenia znamion przypisanego obwinionemu czynu. Mogłoby wprawdzie mieć wpływ na wymiar kary, jednak w niniejszej sprawie, z uwagi na wymierzenie przez OSD najniższej możliwej kary, brak ustalenia szkody nie mógł mieć niekorzystnego dla obwinionego wpływu na wynik sprawy.

WSD nie dopatrywał się błędów w ustaleniach faktycznych dokonanych przez OSD, w tym - jak wspomniano - rozstrzygnięcia wątpliwości na niekorzyść obwinionego.

WSD uznał natomiast, że obwiniony swoim zachowaniem usiłował zapobiec niebezpieczeństwu bezpośredniego bezprawnego zamachu na dobro chronione prawem, jakim jest jego wizerunek. Na podstawie zgromadzonych dowodów nie ulega wątpliwości, że bezpośrednią przyczyną zachowania przypisanego obwinionemu było rejestrowanie przez pokrzywdzoną jego wizerunku bez jego zgody. Podejmując takie działanie, obwiniony zastosował jednak - w ocenie WSD - niewspółmierny do niebezpieczeństwa zamachu sposób obrony, a tym samym dopuścił się przekroczenia granic obrony koniecznej. Jednocześnie WSD wziął pod uwagę okoliczności podjęcia przez obwinionego obrony koniecznej z przekroczeniem jej granic, a zwłaszcza ataki słowne pokrzywdzonej na obwinionego w trakcie rejestrowania jego wizerunku, podejmowane z zamiarem sprowokowania obwinionego do zachowania, z którego potem można byłoby mu uczynić zarzut, które to ataki rzeczywiście doprowadziły obwinionego do takiego zachowania. Biorąc to pod uwagę WSD doszedł to wniosku, że na podstawie art. 25 § 2 kodeksu karnego w zw. z art. 74¹ pkt 2 urp, zasadne jest odstąpienie od wymierzenia obwinionemu kary.

WSD uznał również za zasadny zarzut odwołania dotyczący zryczałtowanych kosztów postępowania, uznając zasądzone przez OSD koszty za wygórowane. Skutkowało to zmianą zaskarżonego orzeczenia OSD w zakresie

kosztów.